

ЗАВДАННЯ НА ПЕРЕКЛАД ЯК СПРОБА АДАПТУВАТИ ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ДО СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ІНДУСТРІЇ

Н. М. Соболю

Глобалізація та інформатизація сучасного життя дали поштовх до значного розширення ринку перекладацьких послуг, що, у свою чергу, викликало значну потребу у підготовці кваліфікованих перекладачів. І якщо ще декілька десятиліть тому найбільш поширеним був переклад художньої літератури, то сьогодні вимагає звернутись до технічного, юридичного, медичного, перекладу у соціальній сфері, перекладу реклами, сайтів, локалізації тощо.

Перекладацька індустрія диктує свої вимоги до кваліфікації та якості роботи перекладача, причому якість виконання замовлення оцінюється не лише з лінгвістичної точки зору. Часто додаються ситуативні чинники, як, наприклад, брак часу на виконання перекладу, особливі умови функціонування цільового тексту та інші. Роботодавці зазначають, що їм доводиться довчати дипломованих перекладачів ще протягом приблизно трьох років, оскільки якість виконуваних ними перекладів є низькою.

Лінгвістична теорія перекладу, на якій довгі роки ґрунтується підготовка фахівців з перекладу, виявилась лише частково здатною відповісти на ці виклики. Це заклало підґрунтя для появи нових теоретичних підходів до перекладу, оцінки його якості та підготовки фахівців. Одним із таких підходів є функціоналізм, який зародився й отримав широку підтримку в кінці ХХ століття в Німеччині. Скопос-теорія, яка також функціонує в межах цього підходу, з'явилась у результаті спостереження за практичною перекладацькою діяльністю

в різних галузях, де почали розмежовувати такі поняття, як “якість перекладу” і “якість перекладацької послуги”.

К. Норд, яка стояла у витоків функціоналізму, зазначала, що корисно було б задати питання про те, чи виконує продукт, який створено в процесі перекладу, призначену комунікативну функцію. Так у теорії перекладу з’явилося поняття “адекватність”, яке стало ключовим для функціоналізму. У свою чергу це зобов’язувало перекладача враховувати в процесі перекладу не лише особливості оригінального тексту, а й час і місце його функціонування, цільову аудиторію, засоби, за допомогою яких його буде представлено та ін., що переносило акцент з тексту оригіналу на текст перекладу.

Одним і засобів, який допомагає у досягненні адекватності, за К. Норд, є перекладацькі інструкції (translation instructions) чи завдання на переклад (translation brief), як вона їх пізніше називає.

Функціоналізм зародився в освітньому середовищі як спроба узгодити наявні підходи до підготовки майбутніх перекладачів у закладах освіти з чинними практиками в перекладацькій індустрії, тому, на нашу думку, було б корисним, незважаючи на значні розбіжності у поглядах на процес перекладу прибічників лінгвістичного підходу та еквівалентності, який все ще не здає свої позиції у сфері підготовки перекладачів, і поборників функціоналістських теорій, знайти раціональні зерна та точки дотику в обох підходах й ефективно використовувати їх у навчально-виховному процесі. Конструктивним кроком у цьому напрямі вважаємо застосування з навчальною метою завдання на переклад, яке на практиці знайомило б майбутніх фахівців з поняттям адекватності у перекладі та реальними умовами роботи на ринку перекладацьких послуг.